

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยของการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลของสาธารณสุขในเขต 4 กระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความเชื่อถือได้จึงกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย รายละเอียดดังต่อไปนี้ (33)

3.1 รูปแบบการวิจัย (Research design)

การศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Descriptive Study)

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย (Research methodology)

1. ประชากรเป้าหมาย (Target Population) หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข

2. ประชากรตัวอย่าง (Study Population) หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขของสาธารณสุขในเขต 4 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี,นนทบุรี,พระนครศรีอยุธยา,อ่างทอง รวมจำนวนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลทั้งหมดจำนวน 1,461 คน (เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและงบประมาณที่จำกัดผู้วิจัยจึงศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนของสาธารณสุขในเขต 4 เท่านั้น)

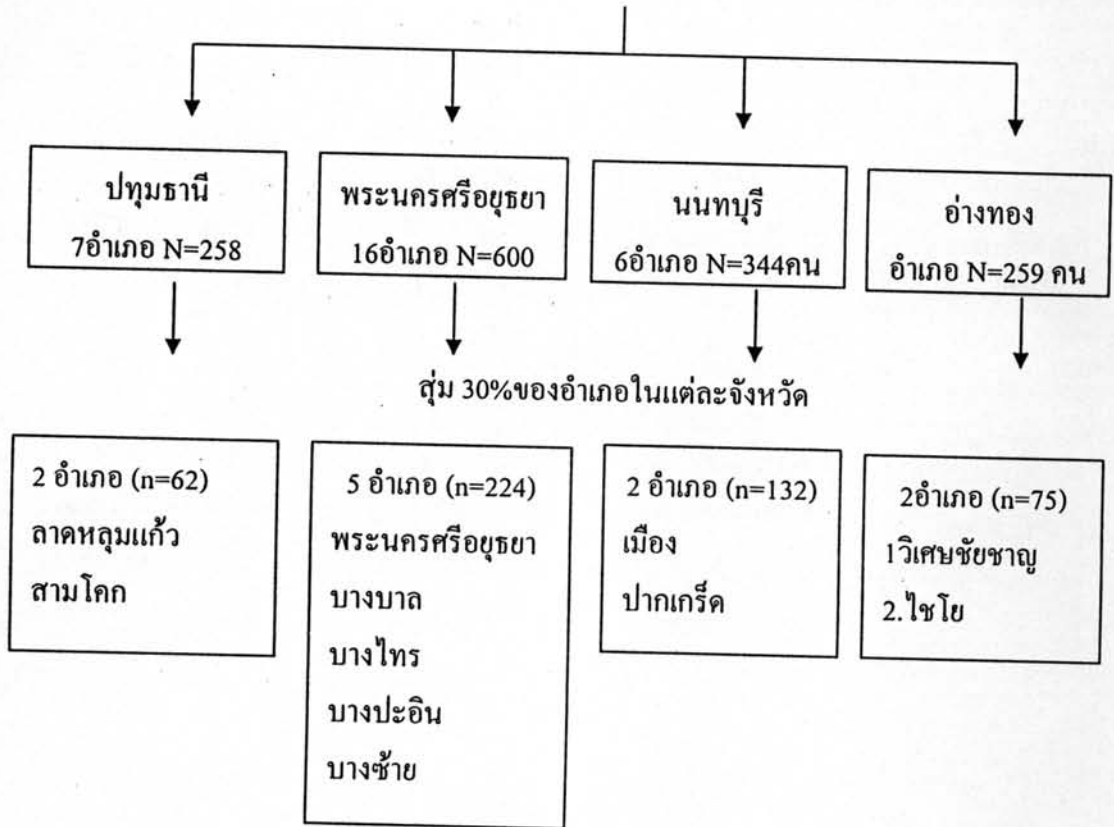
3. ตัวอย่าง (Sample) หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล (ข้าราชการและพนักงานของรัฐ) สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุขเฉพาะที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานีอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขของสาธารณสุขในเขต 4 โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ 11 อำเภอรวมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลที่เป็นตัวอย่าง 493 คนตามแผนภูมิการสุ่มตัวอย่าง

4. เทคนิคการเลือกตัวอย่าง (Sampling Techniques) หมายถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล (ข้าราชการและพนักงานของรัฐ) สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุขเฉพาะที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานีอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขของสาธารณสุขในเขต 4 จำนวน 1,461 คนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สาธารณสุขในเขต 4 ประกอบด้วย 4 จังหวัดคือจังหวัดปทุมธานี

จำนวน 7 อำเภอจังหวัดนนทบุรีจำนวน 6 อำเภอพระนครศรีอยุธยาจำนวน 16 อำเภอ และอ่างทองจำนวน 7 อำเภอทั้งหมดจำนวน 36 อำเภอจะทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยทำการสุ่ม 30% ของจำนวนอำเภอทั้งหมดในแต่ละจังหวัดเนื่องจากการคำนวณตามสัดส่วนของในแต่ละจังหวัดได้ผลดังนี้ปฐมธานีได้ 2 อำเภอคืออำเภอลาดหลุมแก้วและอำเภอสามโคก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ 5 อำเภอคืออำเภอพระนครศรีอยุธยา , อำเภอบางไทร , อำเภอบางบาล , อำเภอบางปะอินและอำเภอบางซ้าย จังหวัดนนทบุรีได้ 2 อำเภอ คืออำเภอเมืองและอำเภอปากเกร็ด จังหวัดอ่างทองได้ 2 อำเภอคืออำเภอไชโยและอำเภอวิเศษชัยชาญ ได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 493 คน Sampling Unit เป็นอำเภอ Study Unit เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling technique) ตามแผนภูมิที่ 3.1

สาธารณสุขเขต 4 มีทั้งหมด จำนวน 4 จังหวัด (N=1,461 คน)

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงเทคนิคการเลือกตัวอย่าง

5 ขนาดตัวอย่าง (Sample Size) หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล (ข้าราชการและพนักงานของรัฐ) เฉพาะที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานีอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขของสาธารณสุขในเขต 4

จากการคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยประมาณจากสูตร (34)

$$\text{Yamane } n = N / [1 + N(e)^2]$$

N = ขนาดประชากร ที่ใช้ในการศึกษา 1,461 คน

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา (คน)

e = ค่าความคลาดเคลื่อน = 5%

$$n = \frac{1,461}{1 + 1,461(0.05)^2}$$

$$= 314 \text{ คน}$$

เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 493 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย

ลำดับที่	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	จำนวนเจ้าหน้าที่
1.	พระนครศรีอยุธยา	บางปะอิน	52
		บางไทร	55
		บางซ้าย	17
		บางบาล	41
		พระนครศรีอยุธยา	59
2.	อ่างทอง	ไชโย	30
		วิเศษชัยชาญ	45
3.	ปทุมธานี	สามโคก	30
		ลาดหลุมแก้ว	32
4.	นนทบุรี	เมือง	80
		ปากเกร็ด	52
รวม		11 อำเภอ	493 คน

6. การสังเกตและการวัด (Observation and Measurement)

6.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา อายุราชการ รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส ความพึงพอใจในการทำงาน ประกอบด้วย ลักษณะงาน การปกครองบังคับบัญชา สัมพันธภาพในการปฏิบัติงาน ความรู้สึกว่าคุณค่าสำคัญในองค์กร

6.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ คุณภาพชีวิตการทำงาน

1. ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม
2. สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ
3. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน
4. โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล
5. การบูรณาการทางสังคม
6. ประชาธิปไตยในองค์กร
7. ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว
8. ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

7. ระยะเวลาในการในการศึกษา (Study period)

ตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ.2550

8. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย (Instrument)

การศึกษาวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถามชนิดตอบกลับ (Mailed Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนา และปรับปรุงขึ้นจากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (32,34) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบข้อให้ เลือกตอบ (Check List) จำนวน 23 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน จำนวน 22 ข้อ

ลักษณะงาน	จำนวน 5	ข้อ	ตั้งแต่ข้อที่ 1-5
การปกครองบังคับบัญชา	จำนวน 5	ข้อ	ตั้งแต่ข้อที่ 6-10
สัมพันธภาพในการปฏิบัติงาน	จำนวน 5	ข้อ	ตั้งแต่ข้อที่ 11-15
ความรู้สึกว่าคุณค่าสำคัญในองค์กร	จำนวน 7	ข้อ	ตั้งแต่ข้อที่ 16-22

ผู้วิจัยใช้ Likert's Scale (35) เป็นมาตรวัด (Interval Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การแปรผล
 ดูจากคะแนนค่าเฉลี่ยเลขคณิต(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ลักษณะของข้อความที่ใช้มีทั้งลักษณะในเชิงบวกและเชิงลบ ข้อความเชิงลบได้แก่ข้อที่ 4, 6, 8 ส่วนข้อที่เหลือเป็นข้อความเชิงบวก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตในการทำงาน จำนวน 42 ข้อแต่ละข้อมี 5 คำตอบ แบ่งเป็น หมวดดังนี้

1. คำตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	จำนวน 7 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 1-7
2. สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ	จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 8-12
3. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน	จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 13-17
4. โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล	จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 18-22
5. การบูรณาการทางสังคม	จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 23-27
6. ประชาธิปไตยในองค์กร	จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 28-32
7. ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว	จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 33-37
8. ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 38-42

ผู้วิจัยใช้ Likert's Scale (35) เป็นมาตรวัด ลักษณะของข้อความที่ใช้มีทั้งลักษณะในเชิงบวกและเชิงลบ เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ข้อความเชิงลบได้แก่ข้อที่ 6, 22, 23, 24, 35 ส่วนที่เหลือข้อความเชิงบวก

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การแปรผล

ดูจากคะแนนค่าเฉลี่ยเลขคณิต(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

9 การตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถาม (36)

9.1 ความถูกต้องของเนื้อหา (Content validity) นำแบบสอบถามที่พัฒนาและปรับปรุงขึ้นมา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและรายละเอียดของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษาในข้อคำถามทุกข้อ

9.2 ความเชื่อมั่น (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาไปทดสอบ (Pretest Questionnaire) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา ณ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 ราย และนำไปแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริงและหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (37)

ค่าความเชื่อถือของแบบสอบถามที่นำไปทดสอบใช้มีค่าดังนี้

1. คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.75
2. คำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.88
3. คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานและคุณภาพชีวิตการทำงานทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.90 จึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาจัดพิมพ์เป็นต้นฉบับ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่ศึกษาจริงต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection)

1. ขั้นตอนเตรียมการ

- 1.1 นำเสนอโครงร่างวิจัย
- 1.2 ผู้วิจัยประสานงานกับสำนักตรวจราชการของสาธารณสุขในเขต 4 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเตรียมเครื่องมือ
- 1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องของภาษารายละเอียดของข้อคำถาม พิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาในข้อคำถามทุกข้อ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้อง
- 1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรที่ศึกษาในวันที่ 10 กันยายน 2550 ที่จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
- 1.5 ผู้วิจัยทำความเข้าใจในเนื้อหา สาระ ตามแบบสอบถาม เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และสร้างคู่มือลงรหัส

1.6 ผู้วิจัยประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดของสาธารณสุขในเขต 4 กระทรวงสาธารณสุข เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.7 ผู้วิจัยประสานงานกับฝ่ายพัฒนายุทธศาสตร์ระดับจังหวัดของสาธารณสุขในเขต 4 กระทรวงสาธารณสุข เพื่อขอรายชื่อศูนย์สุขภาพชุมชนในแต่ละจังหวัด

1.8 ผู้วิจัยของหนังสือขออนุญาตจากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัดของสาธารณสุขในเขต 4 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขอความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกในการศึกษาและเก็บข้อมูล

2. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลงานวิจัย จากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคมคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดของสาธารณสุขในเขต 4 เพื่อขอความร่วมมือในการติดตามอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

2.2 จัดทำรายชื่อศูนย์สุขภาพชุมชนและที่อยู่ เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและส่งแบบสอบถาม

2.3 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ถึงหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน ในเขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมายตามรายชื่อ ผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมสอดซองเปล่าติดแสตมป์สำหรับตอบกลับ

2.4 ติดตามแบบสอบถามโดยวิธีการส่งไปรษณีย์บัตรทุก 2 สัปดาห์ ลงข้อความในกระหู่เว็บบอร์ดและโทรศัพท์ถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง หลังส่งแบบสอบถาม 3 สัปดาห์

2.5 เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดไว้แล้วนั้น แบบสอบถามยังไม่ตอบกลับมา ผู้วิจัยได้ขยายเวลาไปอีก 2 สัปดาห์เพื่อรอการตอบกลับของแบบสอบถาม หากครบกำหนดตามช่วงเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดต่อกับผู้ประสานงานในอำเภอต่างๆ เพื่อติดตามการรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนยังผู้วิจัย

2.6 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังได้กลับคืนมา และยืนยันข้อมูลเมื่อแล้วเสร็จ

2.7 ส่งไปรษณีย์บัตรขอบคุณสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา

3. การควบคุมคุณภาพข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เสร็จแล้ว มาตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และลงรหัส

3.2 ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพข้อมูลโดยการนำเข้าข้อมูล 2 ครั้ง โดยใช้ผู้บันทึก 2 คนแล้วนำมาเปรียบเทียบและยืนยันความถูกต้อง และนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4.ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ.2550

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ผู้วิจัยสร้างคู่มือและสร้างแฟ้มข้อมูลบันทึกลงในไมโครคอมพิวเตอร์ประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC Version 11.5 (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer Plus (38,39) ก่อนนำข้อมูลมาทดสอบความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานกับลักษณะทั่วไปของบุคคล จะทำการทดสอบการกระจายของข้อมูล ด้วย Histogram และ Kolmogorov-Smirnov Test ถ้าการกระจายแบบปกติใช้สถิติ Parametric และถ้าข้อมูลกระจายไม่ปกติใช้สถิติ Non-Parametric ดังตารางที่ 3.2 ตารางที่ 3.2 แสดงสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ชนิดของสถิติ	ตัวแปรที่วิเคราะห์	ชนิดของข้อมูล	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
สถิติเชิงพรรณนา	- ลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น เพศ, ระดับการศึกษา, ระดับตำแหน่ง	-เชิงคุณภาพ	- ความถี่ - ร้อยละ
สถิติเชิงอนุมาน	-ลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคล ความพึงพอใจในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน	-เชิงปริมาณ	-ค่าเฉลี่ย -ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	-ความพึงพอใจในการทำงาน กับคุณภาพชีวิตในการทำงาน	-เชิงปริมาณ 2 กลุ่ม	- correlation
	-ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน	-เชิงคุณภาพ 2 ตัวกับเชิงปริมาณ	- unpaired t -Test
	-ระดับการศึกษากับคุณภาพชีวิตในการทำงาน	-เชิงคุณภาพมากกว่า 2 กลุ่มกับเชิงปริมาณ	-one way ANOVA